

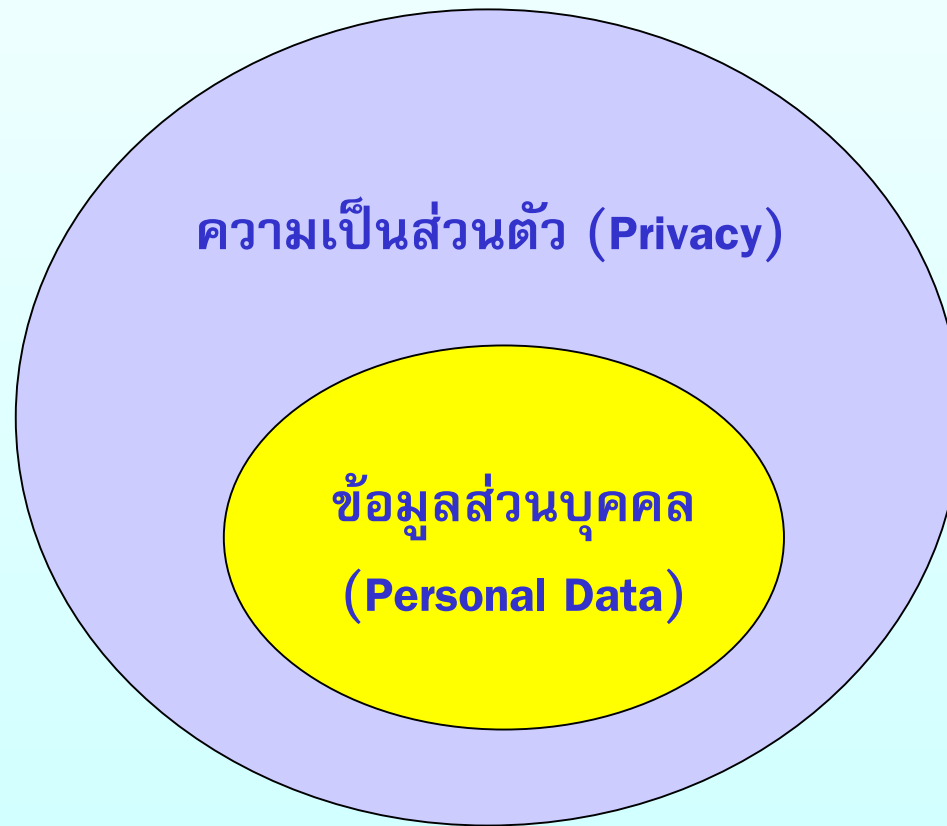
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

โดย นายไพโรจน์ วายุภาพ

รองอธิบดีผู้พิพากษาแพ่ง

อนุกรรมการร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ความหมาย

สิทธิในความเป็นส่วนตัวกับสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948
(Universal Declaration of Human Rights 1948)

Article 12 No one shall be subjected to arbitrary interference with his **privacy**, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

Source : <http://www.un.org/Overview/rights.html>

แนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในองค์การระหว่างประเทศ

- **Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)**
**Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder
Flows of Personal Data**
- **European Union (EU)**
**Directive 95/46/EC of the European Parliament
and of the Council of 24 October 1995**
- **United Nations (UN)**
Guidelines concerning computerized personal data files

หลักการสำคัญในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามแนวทางองค์การระหว่างประเทศ

1. หลักข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูล
2. หลักคุณภาพของข้อมูล
3. หลักการกำหนดวัตถุประสงค์
4. หลักการจำกัดการใช้ข้อมูล
5. หลักการรักษาความปลอดภัย
6. หลักการเปิดเผยข้อมูล
7. หลักการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล
8. หลักความรับผิดชอบ

1. หลักข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล

ในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลที่จัดเก็บจะต้อง
ได้มาโดยวิธีการที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย โดยต้องให้บุคคล
ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลรับทราบและยินยอมในการจัดเก็บข้อมูลนั้น

2. หลักคุณภาพของข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บควรเป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้ และต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ และปรับปรุงให้ตรงตามความเป็นจริงอยู่เสมอ

3. หลักการกำหนดวัตถุประสงค์

ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ก่อนที่จะมีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

4. หลักการใช้ข้อมูลอย่างจำกัด

การใช้ข้อมูลจะกระทำโดยขัดต่อวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บมิได้

เว้นแต่

1. ได้รับความยินยอมจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูล
2. ได้รับอนุญาตตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

5. หลักการรักษาความปลอดภัย

ต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อป้องกันความเสี่ยง การเข้าถึง การทำลาย ใช้ เปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต

6. หลักการเปิดเผยข้อมูล

ต้องกำหนดวิธีการทั่วไปในการเปิดเผยข้อมูล รูปแบบของ
การเปิดเผยข้อมูล หลักเกณฑ์ในการขอให้มีการเปิดเผยข้อมูล
ซึ่งต้องไม่เป็นการกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล

7. หลักการมีส่วนร่วมของปัจเจกชน

กำหนดให้ปัจเจกชนมีสิทธิต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ได้รับการแจ้งว่ามีข้อมูลของตนจัดเก็บอยู่
2. ตรวจสอบข้อมูลของตนที่มีผู้จัดเก็บ
3. ขอให้แก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
4. ปฏิเสธในการจัดเก็บข้อมูลของตน

8. หลักความรับผิดชอบ

กำหนดความรับผิดชอบในกรณีที่มีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

Directive 95/46/EC (EU)

Directive 95/46/EC of the European Parliament
and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals
with regard to the processing of personal data and on the free movement
of such data

หลักการและสาระสำคัญ ของ Directive 95/46/EC (1)

○ วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปมีแนวทางการบัญญัติกฎหมายที่สอดคล้องกัน
2. เพื่อให้มีการส่งผ่านข้อมูลส่วนบุคคลภายในประเทศสมาชิก

○ ขอบเขตการบังคับใช้

1. การประมวลผลข้อมูลโดยวิธีการปกติ (manual)
2. การประมวลผลข้อมูลโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอัตโนมัติ (electronic or automatic)

หลักการและสาระสำคัญ ของ Directive 95/46/EC (2)

○ นิยามที่สำคัญ

ข้อมูลส่วนบุคคล (personal data) หมายถึง ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับบุคคล และสามารถระบุถึงบุคคลนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางร่างกาย จิตใจ ฐานะ หรือลักษณะเฉพาะทางสังคม

การประมวลผลข้อมูล (processing) หมายถึง การดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวกับการรวบรวม การบันทึก การจัดเก็บ การเปลี่ยนแปลงแก้ไข การใช้ประโยชน์ การเปิดเผย การลบ การทำลาย ฯลฯ

หลักการและสาระสำคัญ ของ Directive 95/46/EC (3)

○ หลักการสำคัญและสาระสำคัญ

1. การรักษาคุณภาพของข้อมูล
2. มาตรฐานของการประมวลผลข้อมูลที่ชอบด้วยกฎหมาย
3. การประมวลผลข้อมูลชนิดพิเศษ
4. สิทธิในการได้รับแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ของเจ้าของข้อมูล
5. สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของเจ้าของข้อมูล
6. สิทธิในการคัดค้านการประมวลผลข้อมูลของเจ้าของข้อมูล
7. การรักษาความปลอดภัยในการประมวลผลข้อมูล
8. การส่งผ่านข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่สาม

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของต่างประเทศ

ตัวอย่างประเทศที่มีการประกาศใช้ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (1)

เบลเยียม : Belgium Law on Privacy Protection in
relation to the Processing of Personal Data
: ประกาศใช้เมื่อ 8 December 1992

อิตาลี : Protection of individuals and other subjects
with regard to the processing of personal
data Act

: ประกาศใช้เมื่อ 31 December 1996

อังกฤษ : Data Protection Act 1998

: ประกาศใช้เมื่อ 16 August 1998

ตัวอย่างประเทศที่มีการประกาศใช้ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (2)

เดนมาร์ค : Act on Processing of Personal Data
: ประกาศใช้เมื่อ 31 May 2000

ออสเตรเลีย : Data Protection Act 2000
: ประกาศใช้เมื่อ 17 August 1999

นิวซีแลนด์ : The Privacy Act 1993
: ประกาศใช้เมื่อ 1 July 1993

ฮ่องกง : Personal Data (Privacy) Ordinance
: ประกาศใช้เมื่อ 20 December 1996

อิตาลี

○ ชื่อกฎหมาย :

Protection of individuals and other subjects with regard to the processing of personal data Act

○ ขอบเขตการบังคับใช้ :

1. การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลด้วยวิธีการปกติ (manual) และวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอัตโนมัติ (electronic or automatic)
2. ใช้บังคับกับข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

○ หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย :

1. กำหนดขอบเขตการประมวลผลข้อมูลในความหมายอย่างกว้าง
2. กำหนดสิทธิของเจ้าของข้อมูลหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูล (controller)
3. ให้มีคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางมาก ทั้งในด้านการส่งเสริม/สนับสนุน ค้ำครอง/ป้องกัน และมีคำสั่ง/คำวินิจฉัยกรณีมีการทำผิดกฎหมาย และกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียก/สอบสวนบุคคล

ฮ่องกง

○ ชื่อกฎหมาย :

Personal Data (Privacy) Ordinance

○ ขอบเขตการบังคับใช้ :

1. การดำเนินการใด ๆ โดยวิธีการปกติ (manual) และวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอัตโนมัติ (electronic or automatic)
2. ใช้บังคับทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

○ หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย :

1. วางมาตรการเพื่อควบคุมการกระทำเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้มีการเก็บรวบรวม ครอบครอง ประมวลผล หรือใช้ประโยชน์
2. กลไกการควบคุมที่สำคัญ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบ ใต้สวน และลงโทษผู้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิชอบ และมีอำนาจออก codes of practice

นิวซีแลนด์

○ ชื่อกฎหมาย :

The Privacy Act 1993

○ ขอบเขตการบังคับใช้ :

1. การดำเนินการใด ๆ โดยวิธีการปกติ (manual) และวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอัตโนมัติ (electronic or automatic)
2. ใช้บังคับทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

○ หลักการและสาระสำคัญของกฎหมาย :

1. วางมาตรการเพื่อควบคุมการกระทำเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้มีการเก็บรวบรวม ครอบครอง ประมวลผล หรือใช้ประโยชน์
2. กลไกการทำงานที่สำคัญ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ส่งเสริมให้มีการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (privacy) และมีอำนาจออก

codes of practice

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ของไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 28 บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา 34 สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

ตัวอย่างกฎหมายไทยในปัจจุบันที่มีบทบัญญัติ เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (1)

1. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล พ.ศ. 2540
2. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539
3. ประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับความผิดฐานเปิดเผยความลับ
และความผิดฐานหมิ่นประมาท
4. พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับของราชการ พ.ศ. 2483
5. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534
6. พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478
7. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535
8. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์
และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522
9. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

ตัวอย่างกฎหมายไทยในปัจจุบันที่มีบทบัญญัติ เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (2)

10. ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2526
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525
11. กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2529 ออกตามความในพระราชบัญญัติ
วิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2505
12. กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2534 ออกตามความในพระราชบัญญัติ
วิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508
13. กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534 ออกตามความในพระราชบัญญัติ
ผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505
14. ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529
ออกตามความพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

ข้อมูลส่วนบุคคลคืออะไร? (1)

สหภาพยุโรป :

ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการระบุตัวบุคคล
ธรรมดา ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม เช่น หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
หรือข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางร่างกายหรือจิตใจ ฐานะทางการเงิน
เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสังคม

ฮ่องกง :

ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือ
โดยอ้อมกับการดำรงชีวิตของบุคคลหนึ่ง ๆ

ข้อมูลส่วนบุคคลคืออะไร? (2)

ไทย :

ข้อมูลส่วนบุคคลน่าจะหมายถึง

- ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน

ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม ฯลฯ

- สิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ

รูปถ่าย ฯลฯ

- ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรม

ความหมายใดเหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย?

ควรกำหนดแบ่งประเภทของข้อมูล หรือไม่ ?

- ข้อมูลธรรมดาทั่ว ๆ ไป เช่น อายุ เพศ การศึกษา ฯลฯ
- ข้อมูลห้ามประมวลผล หรือ ข้อมูลห้ามจัดเก็บ หรือข้อมูลลับ เช่น เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความเชื่อ ทางศาสนา
ความคิดเห็นทางการเมือง ฯลฯ

ใครคือ Data subject?

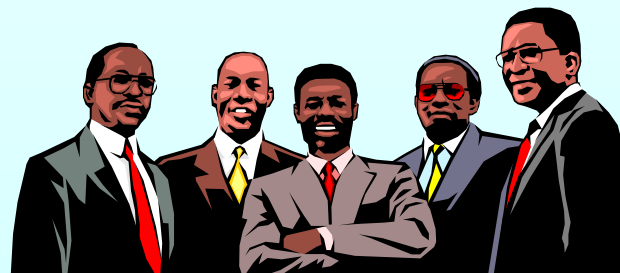
ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์
E-Mail Address ฯลฯ

เจ้าของข้อมูล

ผู้ที่มีข้อมูล
ของเจ้าของข้อมูล

บุคคลผู้ที่หน้าที่รวบรวมข้อมูล
และประมวลผลข้อมูลนั้น

ความหมายของการประมวลผลข้อมูล?

ประเด็นปัญหาการให้คำจำกัดความคำว่า *การประมวลผลข้อมูล*

- ครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล (EU Directive)
- ระบุเฉพาะกิจการบางอย่าง อาทิ การรวบรวม การจัดเก็บ การใช้ หรือการเปิดเผยข้อมูล

อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับประเทศไทย?

ประเด็นปัญหาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (1)

1. ปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- การเก็บรักษาความลับข้อมูล
- การยินยอมของผู้ให้ข้อมูล
- การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลต่อการมีอยู่ของฐานข้อมูล
- การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลต่อการใช้ฐานข้อมูล

2. ปัญหาของระบบการจัดเก็บฐานข้อมูล

- ความปลอดภัยของระบบการจัดเก็บฐานข้อมูล
- การเข้าไปในฐานข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต

ประเด็นปัญหาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (2)

3. ปัญหาการใช้ฐานข้อมูล

- ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือมีความผิดพลาด
- ความเกี่ยวข้องของข้อมูล
- ความยินยอมของผู้ให้ข้อมูลต่อการใช้ข้อมูลดังกล่าว
- การรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลต่อการใช้ข้อมูล

4. ปัญหาในการส่งผ่านข้อมูล

- การเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่ต่างกัน
- การรวมศูนย์และการวิเคราะห์ฐานข้อมูล
- การส่งข้อมูลข้ามพรมแดน

ขอบคุณ